

Zitting 1982–1983

17 907

Goedkeuring van de op 16 september 1982 te Londen tot stand gekomen Internationale Koffieovereenkomst, 1983, met bijlagen

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING¹**I. INLEIDING**

In september 1982 vond in het kader van de Internationale Koffieraad te Londen de slotfase plaats van de Conferentie voor de totstandkoming van een vierde Internationale Koffieovereenkomst. De conferentie heeft op 16 september 1982 overeenstemming bereikt over de tekst van deze overeenkomst. Beoogd wordt dat deze op 1 oktober 1983 (eventueel voorlopig) in werking treedt. De looptijd van de overeenkomst bedraagt zes jaar.

De overeenkomst is voor het Koninkrijk ondertekend binnen de daartoe gestelde termijn van 1 januari–30 juni 1983, te weten op 15 februari 1983, op het hoofdkwartier van de Verenigde Naties.

Het onderhandelingsresultaat betekent een voortzetting van de sedert de totstandkoming in 1962 van de eerste Koffieovereenkomst (Trb. 1963, 36) bestaande samenwerking tussen producenten- en consumentenlanden. Het voornaamste doel van deze samenwerking is het op elkaar afstemmen van vraag en aanbod op een prijsniveau dat redelijk is voor consumerende en lonend is voor producerende landen. Aan de Internationale Koffieovereenkomst, 1962, nam Nederland deel, evenals aan de Internationale Koffieovereenkomst, 1968 (Trb. 1968, 52), die in 1973 is gewijzigd en verlengd tot 1 oktober 1975 (Trb. 1973, 151) en in 1974 bij Protocol is verlengd tot 1 oktober 1976 (Trb. 1975, 43), en aan de Internationale Koffieovereenkomst, 1976, zoals verlengd tot 1 oktober 1983 (laatstelijk Trb. 1982, 154).

In deze memorie wordt achtereenvolgens aandacht geschonken aan de voorgeschiedenis van de nu tot stand gebrachte overeenkomst, het verloop van de onderhandelingen, de inhoud van de overeenkomst en de financiële gevolgen voor het Koninkrijk. In de slotbeschouwing is het standpunt van de Regering ten aanzien van het partij worden van het Koninkrijk bij de overeenkomst neergelegd. In de bijlagen zijn gegevens opgenomen betreffende de in- en uitvoer van koffie en de ontwikkeling van de koffieprijzen; tevens wordt aandacht geschonken aan de mate waarin de verschillende exporterende landen voor hun exportopbrengsten afhankelijk zijn van de uitvoer van koffie en wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste exporterende ledenlanden alsmede van de (procentuele) quotaverdeling zoals overeengekomen voor de koffie jaren 1982/1983 en 1983/1984. Ten slotte worden ter illustratie de regelingen weergegeven van het momenteel in werking zijnde quotamechanisme.

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

¹ De bijlagen liggen op de bibliotheek ter inzage.

II. VOORGESCHIEDENIS

II.1. De Internationale Koffieovereenkomsten, 1962 en 1968

De Koffieovereenkomsten van 1962 en 1968 kwamen tot stand ten tijde van grote overschotten op de wereldmarkt. Periodes van vorst brachten in 1969 en 1972 in Latijns-Amerika grote schade toe aan de koffieplantages. De voornamelijk door deze vorstschades veroorzaakte hoge koffieprijsen leidden er in 1972 toe dat de exporterende en importerende landen er niet in slaagden overeenstemming te bereiken over de omvang van de uitvoerquota en de hoogte van de interventieprijsen voor het koffiejaar 1972/1973. Als gevolg hiervan werden op 1 januari 1973 alle marktregulerende bepalingen van de overeenkomst 1968 opgeschort.

De onderhandelingen over een nieuwe overeenkomst werden vertraagd en de overeenkomst 1968 werd bij Protocol verlengd tot 1 oktober 1976, waarbij de marktregulerende bepalingen evenwel buiten werking bleven.

De reeds vermelde vorstschades in 1969 en 1972 werden in 1975 gevolgd door een nieuwe door vorst veroorzaakte ernstige terugval van de koffieproductie. Als gevolg van deze ontwikkelingen waren de overschotten op de wereldmarkt gering toen uiteindelijk in 1976 de derde Koffieovereenkomst tot stand werd gebracht.

De uitvoering van de opeenvolgende Internationale Koffieovereenkomsten is opgedragen aan de Internationale Koffie Organisatie, die in Londen is gevestigd. Het hoogste orgaan van deze organisatie is de Internationale Koffieraad, die thans is samengesteld uit 43 exporterende en 23 importerende landen.

II.2. De Internationale Koffieovereenkomst, 1976

De overeenkomst 1976 was evenals de daaraan voorafgaande overeenkomsten gebaseerd op een prijs-quotamechanisme. Aan de hand van overeengekomen richtprijzen werd gestreefd naar het stabiliseren van het prijsverloop op de wereldmarkt door aanpassing van het aanbod van koffie aan de te verwachten vraag.

Ieder koffiejaar (een periode van 1 oktober tot en met 30 september) werd op grond van de voor die periode geraamde wereldvraag de totale exporthoeveelheid vastgesteld. Deze werd vervolgens verdeeld, hoofdzakelijk aan de hand van het voor de meeste exporterende landen voor een langere periode geldend basisquotum dat gebaseerd is op de gemiddelde exporten gedurende een bepaalde referentieperiode.

Als gevolg van de reeds genoemde vorstperiodes gedurende de looptijd van de Koffieovereenkomst 1968 daalde de wereldkoffieproductie tot een dieptepunt. De nawerking hiervan leidde in 1977 tot ongekend hoge koffieprijsen (zie bijlagen 1 t/m 4). Gedurende de looptijd van de overeenkomst 1976 is de koffieproductie echter weer sterk gestegen, ondanks vorstschades in 1978, 1979 en 1981. Het gevolg van de produktietoename was dat in oktober 1980 het quotamechanisme in werking werd gesteld. Na enige prijsschommelingen in koffiejaar 1980/1981 heeft de toepassing van de marktregulerende bepalingen er in belangrijke mate toe bijgedragen dat sinds september 1981 de prijs vrijwel voortdurend – met uitzondering van een periode van enkele maanden in de zomer van 1982 – binnen de overeengekomen prijsvork is gebleven.

III. DE ONDERHANDELINGEN OVER DE OVEREENKOMST 1983

In september 1981 werden de eerste voorbereidingen getroffen voor onderhandelingen over een nieuwe overeenkomst. Ten einde over voldoende tijd te beschikken om overeenstemming te bereiken over de tekst van de nieuwe overeenkomst en om deze vervolgens in werking te kunnen doen treden heeft de Koffieraad in principe besloten tot de verlenging van de overeenkomst 1976 met één jaar tot 1 oktober 1983. In juni 1982 vond de

¹ De bijlagen liggen op de bibliotheek ter inzage.

eerste onderhandelingsronde plaats. Men slaagde er toen niet in overeenstemming te bereiken over een nieuwe overeenkomst. Het belangrijkste obstakel bleek de verdeling der basisquota over de exporterende landen te zijn. Een voorstel ter zake, ingediend door de meerderheid van de producenten, bleek voor de consumenten onaanvaardbaar, aangezien deze verdeling onvoldoende aansloot bij de vraag naar koffie op de wereldmarkt. Besloten werd dat ten laatste in september 1982 overeenstemming over een nieuwe overeenkomst bereikt zou moeten zijn en dat van de vervulling van deze voorwaarde de verlenging van de overeenkomst 1976 afhankelijk werd gesteld (Trb. 1982, 154, rubriek J).

In september 1982 hebben in Londen de slotbesprekingen over de tekst voor een nieuwe koffieovereenkomst plaatsgevonden. Alle openstaande problemen konden tot een oplossing worden gebracht.

Voor het belangrijkste struikelblok van de besprekingen in juni, te weten de verdeling der basisquota over de exporterende landen, kon een compromis met een beperkte geldingsduur worden overeengekomen. Het bleek namelijk niet mogelijk een basis voor de verdeling der quota te vinden voor de gehele looptijd der overeenkomst. De oorzaak van dit probleem moet gezocht worden in de ernstige vorstschade, die met name Brazilië ondervond in 1975. Dit leidde in de daarop volgende jaren tot wijzigingen in de aanbodverhoudingen op de wereldmarkt. Producenten die het tekortschietende aanbod van Brazilië wisten op te vangen door middel van vergroting van hun produktie wensen thans een daaraan aangepast (groter) basisquotum. Brazilië heeft het oorspronkelijke produktievermogen inmiddels echter hersteld en eist handhaving van de bestaande verdeling van het aanbod over de producenten. Het hierboven genoemde compromis houdt in, dat de op grond van de overeenkomst 1976 overeengekomen quotaverdeling voor koffiejaar 1982/1983 tevens van kracht zal zijn voor het eerste jaar van de overeenkomst 1983. De exporterende landen verwachten aldus beschikking te krijgen over voldoende tijd om onderling alsnog tot overeenstemming te komen over een nieuwe verdeling der basisquota.

De houding van de importerende landen is gedurende de gehele onderhandelingsperiode constructief geweest. Zowel de Verenigde Staten, de lid-staten van de EG als de kleinere importerende landen zijn steeds bereid geweest met een zekere flexibiliteit over de bestaande verschillen van mening te onderhandelen. Het voortbestaan van de internationale samenwerking inzake koffie is dan ook nauwelijks in gevaar geweest. De EG-Commissie is veelal namens de lid-staten als woordvoerder en onderhandelaar opgetreden. Frequente coördinatie van de standpunten der lid-staten, zowel in Brussel als in Londen, heeft gemeenschappelijk optreden doorgaans mogelijk gemaakt.

De vaststelling van de tekst van de Koffieovereenkomst 1983 betekende tevens de definitieve bevestiging van het besluit tot de ongewijzigde verlenging van de overeenkomst 1976 met één jaar tot 1 oktober 1982. Het Koninkrijk heeft inmiddels de verlenging van de overeenkomst 1976 aanvaard (Trb. 1982, 154).

IV. DE INTERNATIONALE KOFFIEOVEREENKOMST 1983

IV.1. Inleiding

De Koffieovereenkomst 1983 is in grote lijnen gelijk aan die van 1976. De doelstellingen van de internationale samenwerking en de instrumenten ter verwezenlijking van de doelstellingen zijn in beide overeenkomsten vrijwel dezelfde. Naast technische aanpassingen van de tekst zijn op een aantal punten inhoudelijke wijzigingen overeengekomen. Hieronder wordt de inhoud van de overeenkomst 1983 besproken en wordt aangegeven waar deze afwijkt van die van 1976.

IV.2. Doelstellingen

De preambule en de doelstellingen van de overeenkomst bleven, behoudens kleine redactionele aanpassingen, gelijk aan de bestaande. De internationale samenwerking is derhalve wederom gericht op het bereiken van evenwicht tussen de vraag en het aanbod van koffie op een wijze die de consumenten een voldoende aanbod van koffie tegen redelijke prijzen en de producenten afzet tegen lonende prijzen dient te verzekeren en die bevorderlijk zal zijn voor een langdurig evenwicht tussen productie en consumptie. Daarnaast is het streven gericht op verhoging van de wereldkoffieconsumptie, toename van de koopkracht der producerende landen en bevordering van economische stabiliteit en samenwerking.

Aan artikel 2, algemene verbintenissen van de leden, is met name op initiatief van de delegatie van de Verenigde Staten een element toegevoegd. In het tweede lid van dit artikel is namelijk bepaald dat, indien aan de prijsdoelstelling van de overeenkomst is voldaan, leden van de Organisatie zich zullen onthouden van multilaterale activiteiten die de koffieprijs zouden kunnen beïnvloeden. De Verenigde Staten drongen aan op de opneming van deze bepaling in de overeenkomst ten einde over een instrument te beschikken tegen op prijsverhoging gericht gecoördineerd marktoptreden van producerende landen buiten de Koffieovereenkomst om. Onder de overeenkomst 1976 hebben zich ter zake problemen voorgedaan met de producentenorganisatie «Pancafé».

IV.3. Instrumenten

Ten einde de doelstellingen van de overeenkomst te realiseren tracht de Internationale Koffieorganisatie de koffieprijs op de wereldmarkt te stabiliseren binnen overeengekomen grenzen. Als instrument om tot stabiele prijzen te komen voorziet de overeenkomst in een stelsel van exportquota. Door middel van regulering van het aanbod op de wereldmarkt tracht de organisatie evenwicht in de vraag- en aanbodverhoudingen te brengen en daarmee de prijsbewegingen te beheersen.

Prijzen

Het hoogste orgaan van de Internationale Koffieorganisatie, de Internationale Koffieraad, dient de grenzen vast te stellen waarbinnen de prijs van koffie vrijelijk mag fluctueren (de prijsvork) zonder dat het stabilisatiemechanisme in werking treedt (artikel 38). (Artikel 33 voorziet in het in werking stellen respectievelijk schorsen van een quotastelsel indien de raad geen overeenstemming over de hoogte van de prijsvork heeft bereikt). Gezien de vele verschillende variëteiten koffie met verschillende kwaliteiten en prijzen wordt door middel van weging der verschillende soorten één richtprijs voor koffie samengesteld. Voor dit doel worden vier soorten koffie onderscheiden: «Colombian Milds», «Other Milds», «Unwashed Arabicas» en «Robustas».

Onder de overeenkomst 1976 bleek het door tegenwerking van Brazilië (producent van Unwashed Arabicas) en Columbia (producent van Colombian Milds) onmogelijk een richtprijs samen te stellen op basis van alle vier de koffiesoorten. De zogenaamde samengestelde richtprijs («Composite Indicator Price») werd dan ook slechts afgeleid van marktnoteringen voor Other Milds en Robusta koffie. Deze situatie is door importerende landen altijd als onbevredigend ervaren. In de nieuwe overeenkomst is de tekst van artikel 38, tweede lid, weliswaar niet in essentie gewijzigd maar de exporterende landen moesten wel instemmen met het voorstel, vastgelegd in een resolutie, om te komen tot meer inzicht in de prijzen van Braziliaanse en Columbiaanse koffie. Daartoe worden vanaf 1 oktober 1982 prijzen van

deze koffiesoorten verzameld. In een later stadium zal beslist worden of deze gegevens in de vaststelling van de samengestelde richtprijs verwerkt zullen worden.

Bij het vaststellen van de prijsvork dient de Koffieraad onder meer met de volgende factoren rekening te houden: heersende prijstrends, niveaus van produktie en consumptie, voorraadposities, monetaire ontwikkelingen en inflatie/deflatiebewegingen.

Quota

Indien de prijsvork is vastgesteld en de samengestelde richtprijs bevindt zich op een niveau boven of onder deze prijsvork, dient het stabilisatiemechanisme in werking te treden (artikel 33).

Wanneer de prijs zich boven de prijsvork bevindt, zijn er twee mogelijke gevolgen. Indien het niveau van de prijs in een eerder stadium had geleid tot instelling van quota, zal bij overschrijding van de bovengrens van de prijsvork eerst een verruiming van de dan nog van kracht zijnde quota plaatsvinden; bij voortdurend hoge prijzen zullen de quota automatisch opgeschort worden, waarna slechts de vrije krachten van vraag en aanbod het niveau van de prijs zullen bepalen (artikel 33, tweede lid). In het geval dat na schorsing van de quota de prijzen gaan dalen zullen de exportbeperkende maatregelen wederom worden ingesteld, indien voldaan is aan de bepalingen die gelden voor de instelling van quota (artikel 33, vierde lid). Indien het quotamechanisme niet in werking is, voorziet het verdrag niet in regulerende maatregelen indien de prijs zich boven de prijsvork bevindt. In een markt met hoge prijzen is de werking van het stabilisatiemechanisme daarom beperkt.

Indien de prijs daalt tot op of onder de ondergrens van de prijsvork, treedt de aanbodregulering door middel van het stelsel van exportquota in werking.

Ter illustratie wordt in bijlage 8 een samenvatting gegeven van het in werking zijnde quotamechanisme.

De overeenkomst maakt onderscheid tussen een quotamarkt (alle handelsactiviteiten tussen exporterende leden en exporterende niet-leden enerzijds en importerende leden anderzijds) en een non-quotamarkt (a. handelsactiviteiten tussen exporterende leden en importerende niet-leden en b. activiteiten tussen niet-leden onderling) (artikel 29).

De totale hoeveelheid koffie die in beginsel in een koffiejaar ten behoeve van import in ledenlanden op de markt beschikbaar mag komen, het zogenaamde globale jaarquotum, wordt onder meer vastgesteld op basis van de geschatte importbehoefte van de leden (artikel 34). Ten behoeve van de verdeling van dit jaarquotum over de exporterende leden dient een verdeelsleutel te worden ontwikkeld. Onderdeel van deze sleutel vormen de zogenaamde basisquota, die op grond van voornamelijk historische produktiegegevens worden vastgesteld (artikel 30). Andere elementen in de verdeelsleutel zijn in exporterende ledenlanden aanwezige voorraden en eventuele in het voorafgaande koffiejaar niet of niet geheel vervulde quota.

Indien quota van kracht worden, wordt het globale jaarquotum verdeeld over het merendeel der exporterende leden en wel enerzijds op grond van de vastgestelde basisquota (voor ten minste 70%) en anderzijds op grond van de in de producerende ledenlanden aanwezige en door de Organisatie geverifieerde voorraden (voor ten hoogste 30%) (artikel 35). Voor een aantal kleine producenten geldt een enigszins afwijkende regeling (zie hierna onder «*Basisquota*»). Voorts wordt rekening gehouden met de mogelijkheid dat exporterende leden het hun toegekende quotum niet of niet volledig kunnen leveren: deze niet vervulbare quota kunnen dan over andere leden worden verdeeld (artikel 40).

Indien de prijs een niveau bereikt dat onder de prijsvork ligt, zal het overeengekomen globale jaarquotum volgens per jaar vast te stellen quota-aanpassingen gekort worden, ten einde door beperking van het aanbod een prijsstijging te bewerkstelligen. Kortingen op het globale jaarquotum worden volgens de bepalingen van artikel 39 over de exporterende landen verdeeld.

Over het hierboven in het algemeen geschetste systeem van prijsbeheersing kunnen de volgende, meer gedetailleerde opmerkingen worden gemaakt.

Basisquota

Eerder in deze memorie is bij de bespreking van de onderhandelingen in september 1982 reeds vermeld dat er geen overeenstemming bereikt kon worden over de verdeling van de basisquota en dat bij wijze van overgangsmaatregel de op grond van de overeenkomst 1976 overeengekomen quotaverdeling voor koffiejaar 1982/1983 tevens van kracht zal zijn gedurende koffiejaar 1983/1984 (bijlage 7). De raad zal vóór 30 september 1984 alsnog een akkoord moeten bereiken over de basisquota, die dan ten minste twee jaar van kracht zullen moeten zijn (artikel 30). Indien geen overeenstemming zal zijn bereikt zullen de quota worden opgeschort.

Kleine exporterende landen, dat wil zeggen landen die elk maximaal 400 000 balen koffie van 60 kg per jaar exporteren (en die te zamen circa 6% van de export van ledenlanden vertegenwoordigen), hebben geen basisquotum (artikel 31). In de overeenkomst 1976 werd deze landen toegestaan hun uitvoer jaarlijks met 5–10% te verhogen. Deze vrijheid is in de overeenkomst 1983 beperkt: kleine exporterende landen zullen te zamen over een percentage van het jaarquotum kunnen beschikken. In plaats van het automatische groeimechanisme is nu gekozen voor het laten meedelen van deze landen in eventuele quotumkortingen en -verruiming.

Jaarquota

Het quotamechanisme zal in het koffiejaar 1983/1984 in werking kunnen blijven, omdat, zoals vermeld, overeenstemming bereikt kon worden over de verdeling der jaarquota, die zal gelden voor zowel koffiejaar 1982/1983 (de verlengde overeenkomst 1976) als voor koffiejaar 1983/1984 (het eerste jaar van de overeenkomst 1983) (bijlage 7).

Quota-aanpassingen

De raad dient te beslissen over de hoogte van de prijsvork (artikel 38) en de werking van het quotamechanisme (artikel 39). De aanpassingen der quota kunnen evenredig (artikel 39, eerste lid) dan wel selectief per koffiesoort (derde lid) geschieden.

Importerende landen, met name de Bondsrepubliek Duitsland, hebben in de onderhandelingen sterk de nadruk gelegd op toepassing van het beginsel der selectieve quota-aanpassingen. Gewezen werd op de problemen die kunnen ontstaan indien de vraag naar de verschillende koffiesoorten verandert. Bij een stelsel van evenredige quota-aanpassingen kan het aanbod niet adequaat op een veranderende vraag reageren, met mogelijke gevolgen voor de beschikbaarheid en de prijzen van de verschillende koffiesoorten. Bij een stelsel van selectieve quota-aanpassingen vindt bij veranderende vraagpatronen een snellere correctie van het aanbod plaats. Bovendien wordt stabilisatie van de prijsbewegingen van de verschillende soorten rond de richtprijs bevorderd.

Onder de overeenkomst 1976 hebben exporterende landen, met name Brazilië en Columbia, de toepassing van zogenoemde selectieve quota-aanpassingen echter steeds geweigerd, onder meer omdat dit systeem informatie over het prijsverloop van de koffie uit beide landen noodzakelijk maakt. Eerder in deze memorie is gewezen op de compromisformule, die

in de nieuwe overeenkomst ten aanzien van de opbouw van de samengestelde richtprijs is ontwikkeld. Deze formule houdt in dat prijsgegevens over alle vier de koffiesoorten beschikbaar zullen komen, hetgeen een systeem van quota-aanpassingen per afzonderlijke koffiesoort in principe mogelijk maakt. Overeengekomen werd dat de raad zal bestuderen of een systeem van selectieve quota-aanpassingen te verwezenlijken is. Daarna zal de raad besluiten of zo'n systeem in koffiejaar 1983/1984 zal worden toegepast (artikel 39, derde lid).

Het niet vervullen van quota

Artikel 40 heeft betrekking op gevallen waarin exporterende landen het hun toegekende quotum niet of niet volledig benutten. Importerende landen hebben zich ingezet voor een verbetering van dit artikel, aangezien niet-vervulde quota een extra beperking van het (aan quota gebonden) aanbod inhouden, hetgeen prijsopdrijvend kan werken. De overeenkomst 1976 voorziet in een positieve sanctie voor die leden die tijdig aanmelden welk deel van hun quotum niet vervuld zal worden. Deze regeling heeft volgens de importerende landen echter niet kunnen voorkomen dat er «papieren quota» ontstonden. Zij achtten derhalve een negatieve sanctie (quotumkortingen) in artikel 40 wenselijk. De overeengekomen bewoording houdt in dat, indien een land een quotum toebedeeld heeft gekregen dat groter is dan de in dat land beschikbare hoeveelheid koffie en indien dat land geen melding maakt van deze situatie, het verschil tussen beide hoeveelheden in het volgende jaar extra zal worden toebedeeld aan de landen die geen tekorten hadden dan wel eventuele tekorten tijdig hadden aangemeld. Daarnaast is op initiatief van de Nederlandse delegatie de verplichting geïntroduceerd dat de raad regels zal ontwerpen, die het aanmelden van tekorten zullen bewerkstelligen en het bestaan van onderverscheppingen zullen vaststellen.

Quota voor invoer uit niet-ledenlanden

Prijsstabilisatie door middel van aanbodregulering werkt beter naarmate een groter deel van het aanbod aan quota onderworpen is. Daartoe wordt, behalve de uitvoer van exporterende ledenlanden, ook de invoer uit niet-ledenlanden aan beperkingen onderworpen (artikel 45). Voor dit doel worden aan importerende ledenlanden invoerquota toebedeeld, die worden berekend op basis van hun traditionele invoer uit niet-ledenlanden.

De referentiejaar, die voor de berekening van de niet-ledenquota in de overeenkomst 1976 werden gehanteerd, werden verouderd geacht. Er werd echter geen overeenstemming bereikt over nieuwe, meer recente referentiejaar. Besloten is dat de raad vóór 1 oktober 1984 overeenstemming over nieuwe referentiejaar bereikt zal moeten hebben.

IV.4. Overige bepalingen

Controle

Wanneer tijdens de overeenkomst 1983 exportquota worden ingesteld, zullen tegelijkertijd controlemaatregelen van kracht worden, die door de raad zullen worden vastgesteld en die waarschijnlijk in grote trekken gelijk zullen zijn aan die welke tijdens de overeenkomst 1976 golden (artikel 43). Deze maatregelen dienen te voorkomen, dat exporterende ledenlanden meer koffie exporteren naar importerende ledenlanden dan hun quota toelaten (artikel 43).

Ook zolang geen quota van kracht zijn zal het streven gericht zijn op het zo goed mogelijk functioneren van de statistische berichtgeving, aangezien deze bij het instellen van quota mede als grondslag moet dienen voor de vaststelling daarvan ten behoeve van de afzonderlijke exporterende landen.

Evenals onder de vorige overeenkomst geldt voor de EG dat de binnen- grenzen wat betreft de controlemaatregelen zijn vervallen. Een dergelijke vereenvoudiging vereist evenwel dat alle lid-staten van de Gemeenschap lid zijn van de Koffieovereenkomst en dat iedere lid-staat van de Gemeenschap de controlemaatregelen nauwgezet toepast.

Promotie

Ten behoeve van het streven naar verhoging van de consumptie van koffie werd al onder de overeenkomst 1976 een promotiefonds gevormd. De inkomsten ervan komen uit een heffing op de export van koffie, waarvan de hoogte wordt vastgesteld door de Promotie Commissie, bestaande uit alle exporterende leden van de Koffieorganisatie. In de nieuwe overeenkomst is de procedure voor het innen van de bijdragen aan het promotiefonds verscherpt (artikel 47).

Productiebeleid

Gezien de grote koffievoorraden op de wereldmarkt en de voorziene verdere stijging ervan zal produktieregulering noodzakelijk zijn. Overeengewen werd, dat producerende landen een produktiebeleid zullen ontwerpen en ten uitvoer leggen. De Koffieraad kan maatregelen nemen ter ondersteuning van dit beleid, dat onder meer op diversificatie gericht zal zijn, en kan in dit verband mogelijkheden scheppen voor technische en financiële hulp aan exporterende landen (artikel 50).

Samenwerking met andere organisaties

De tekst van de overeenkomst 1976 werd zodanig geamendeerd dat samenwerking met het Gemeenschappelijk Fonds voor Grondstoffen (Nederlandse tekst in Trb. 1982, 2; kamerstukken 1981-1982, 17 374 (R 1204), nrs. 1-5, en 1982-1983, 17 374 (R 1204), nr. 6) onder de nieuwe overeenkomst mogelijk wordt (artikel 22).

IV.5. Inwerkingtreding en wijziging van de overeenkomst

De overeenkomst staat open voor ondertekening van 1 januari t/m 30 juni 1983 (artikel 59). Bekrachtiging van de overeenkomst dient in beginsel vóór 1 oktober 1983 te geschieden (artikel 60).

De overeenkomst zal op 1 oktober 1983 definitief in werking treden indien 20 exporterende leden, beschikkend over ten minste 80% van de stemmen der exporterende leden, en ten minste 10 importerende leden, beschikkend over ten minste 80% van de stemmen der importerende leden, partij zijn geworden (artikel 61). Indien aan deze voorwaarden niet is voldaan, kan de overeenkomst, met inachtneming van bovengenoemde percentages, per 1 oktober 1983 voorlopig in werking treden, waarbij landen die een verklaring van voorlopige toepassing van de overeenkomst hebben afgegeven, als partij worden meegeteld. Indien bovengenoemde percentages niet worden gehaald, kunnen landen die partij zijn geworden of die een verklaring van voorlopige toepassing hebben afgelegd, besluiten de overeenkomst onderling voorlopig of definitief in werking te stellen.

Wij hebben het voornemen om, indien bekrachtiging door het Koninkrijk vóór 1 oktober 1983 niet mogelijk is, een verklaring van voorlopige toepassing af te leggen ten einde de continuïteit van de Nederlandse bijdrage aan de internationale samenwerking inzake koffie niet in gevaar te brengen.

De in artikel 69 opgenomen regeling voor wijziging van de overeenkomst is zodanig dat de door de raad voorgestelde wijzigingen partijen eerst binden na uitdrukkelijke aanvaarding. Ingevolge artikel 91, eerste lid, van de Grondwet zal aanvaarding van eventuele wijzigingen voor het Koninkrijk eerst kunnen plaatsvinden, nadat deze de parlementaire goedkeuring hebben verworven.

V. FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Aan de administratieve begroting van de organisatie dient door alle leden naar rato van hun stemmenaantal te worden bijgedragen. Zowel exporterende als importerende leden beschikken als groep elk over 1000 stemmen. Deze stemmen worden binnen de beide groepen verdeeld, hoofdzakelijk op basis van het aandeel van elk land in de handel tussen de leden landen (artikelen 13 en 25). Ter illustratie: Nederland beschikt in koffiejaar 1982/1983 over 45 stemmen hetgeen leidde tot een bijdrage aan de administratieve begroting van circa f 265 000. Deze bijdrage is jaarlijks aan een voornamelijk door de inflatie veroorzaakte stijging onderhevig. De bijdrage komt ten laste van de begroting van het Ministerie van Economische Zaken (bijlage 9).

VI. SLOTBESCHOUWING

Het is verheugend dat de onderhandelingen hebben geleid tot de totstandkoming van een nieuwe Internationale Koffieovereenkomst, waardoor de actieve samenwerking tussen producenten- en consumentenlanden zal worden voortgezet. De nieuwe overeenkomst – die nagenoeg gelijk is aan de voorgaande – beschikt over een bevredigend instrumentarium ter stabilisering van de koffieprijzen op de wereldmarkt. Gegeven de huidige economische omstandigheden en de zich mede daardoor in sommige grote consumerende landen wijzigende houding ten aanzien van internationale samenwerking inzake grondstoffen, is het resultaat van de onderhandelingen zeer bevredigend.

De partijen bij de tot 1 oktober 1983 in werking zijnde overeenkomst 1976 zijn erin geslaagd om – ondanks productie-overschotten en groeiende voorraden – de prijs binnen de overeengekomen prijsvork te brengen en tot op heden te houden.

In het kader van het Nederlandse beleid ten aanzien van de economische samenwerking met ontwikkelingslanden, waarvan het streven naar de totstandkoming van internationale grondstoffenovereenkomsten een essentieel onderdeel vormt en aan welk beleid mede richting wordt gegeven door het in UNCTAD-kader tot stand gekomen Geïntegreerd Grondstoffenprogramma, achten wij het wenselijk dat het Koninkrijk partij wordt bij de Internationale Koffieovereenkomst, 1983. Dit standpunt is mede gegrond op de ervaring van de Regering en het betrokken Nederlandse bedrijfsleven, dat de achtereenvolgende koffieovereenkomsten in de afgelopen 20 jaren een gunstige werking hebben uitgeoefend op de stabiliteit van de internationale koffiemarkt, hetgeen zowel in het belang is van producerende als van consumerende landen.

De overeenkomst zal, evenals de vorige overeenkomsten, wat betreft het Koninkrijk, alleen voor Nederland gelden.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
F. Bolkestein

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
W. F. van Eekelen

De Minister voor Ontwikkelingssamenwerking,
E. M. Schoo

De Minister van Landbouw en Visserij,
G. J. M. Braks

De Minister van Financiën,
H. O. C. R. Ruding